

Hygienombudsträff hösten 2024

Vårdhygien Södra Älvsborg

Välkommen!

Vi börjar kl. 13.30

- Stäng av din mikrofon så länge
- Skriv gärna i chatten var ni arbetar och om ni är flera som sitter tillsammans



Dagens program

- Omvärldsbevakning, nyheter och information
- Luftvägssmittor
- Övriga frågor, datum för vårens utbildning och träffar



Omvärldsbevakning

Vad pågår globalt, nationellt och lokalt som skulle kunna påverka oss?



Omvärldsbevakning, antibiotikaresistens

**Varje år dör 4,95 miljoner
människor** till följd av motståndskraft
mot antibiotika. Det berör dig och mig.



26 September 2024 | Joint News Release

**World leaders commit to decisive
action on antimicrobial resistance**



Övervakning

Antibiotikaresistens
Vårdrelaterade
infektioner
Antibiotikaanvändning



Förebyggande
arbete att
förhindra
infektioner



Arbete för
ansvarsfull
användning av
antibiotika

Omvärldsbevakning, antibiotikasmart vårdcentral

Bli en antibiotikasmart vårdcentral

Genom att arbeta med Antibiotikasmart Sveriges kriterier för antibiotikasmarta vårdcentraler kan ni bidra till ansvarsfull antibiotikaanvändning, färre infektioner, minskad smittspridning och därmed minskat behov av antibiotika.



[Kriterier för vårdcentraler - Antibiotikasmart Sverige \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se)

Kriterier för vårdcentraler

1. I verksamheten finns ett team bestående av en läkare, sjuksköterska och undersköterska som har ett särskilt ansvar för antibiotika, vårdhygien och smittskydd. +
2. Verksamheten strävar efter en hög följsamhet till gällande behandlingsrekommendationer för vanliga infektioner i öppenvård. +
3. Verksamheten följer, jämför och reflekterar över sin totala antibiotikaförskrivning under året. +
4. Verksamheten genomför under året återkommande mätningar av följsamheten till basala hygienrutiner och klädregler samt reflekterar och arbetar med resultatet. +
5. Verksamheten genomför en årlig vårdhygienisk egenkontroll och upprättar en handlingsplan med åtgärder som löpande följs upp och åtgärdas. +
6. Vårdpersonalen deltar årligen i utbildningar om behandling av vanliga infektioner i öppenvården. +
7. Medarbetarna deltar årligen i utbildningar om basala hygienrutiner och klädregler och har diskussioner med utgångspunkt i de egna mätningarna. +
8. Medarbetarna kommunicerar med patienter om antibiotika och infektioner samt stödjer beteendeförändring genom dialog i det patientcentrerade arbetssättet. +

Omvärldsbevakning

[Aktuella utbrott — Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se)

Pågående utbrott

[Salmonella Enteritidis \(Sverige 2024-\)](#)

Utbrott av Salmonella Enteritidis med trolig koppling till importerade ägg från Ukraina utreds.

[Marburg \(Rwanda 2024-\)](#)

Marburgvirus kan orsaka blödarfeber (hemorragisk feber) med hög dödlighet. Sjukdomen är ovanlig, men har rapporterats från ett antal länder i Afrika söder om Sahara.

[Mpox \(internationellt 2024-\)](#)

Sedan senhösten 2023 rapporteras en ökning av mpox fall i Demokratiska republiken Kongo och utbrottet har nu spridits till flera grannländer i Afrika. I utbrottet sprids både klad 1a och 1b. Här sker löpande uppdatering av läget avseende utbrottet av mpox klad 1.

[Campylobacter \(Sverige juli 2024-\)](#)

Antalet anmälda fall av Campylobacter som smittats i Sverige har minskat under slutet av augusti och i september.

[Legionellainfektion \(Sverige maj 2024-\)](#)

Folkhälsomyndigheten i samarbete med smittskyddsmyndigheterna har under våren och sommaren noterat en anhopning av sjukdomsfall orsakade av bakterien Legionella longbeachae, som är förknippad med smitta via jord och kompost.

[Kikhosta \(Sverige juni 2024-\)](#)

Sedan april har antalet fall av kikhosta ökat, och nu pågår en stor spridning av sjukdomen i Sverige. Kikhosta är en mycket allvarlig sjukdom för små barn. Förekomsten av kikhosta var låg under åren 2020–2023.

[Polio – Internationellt hot mot människors hälsa \(maj 2014-\)](#)

I maj 2014 deklarerade WHO i enlighet med det internationella hälsoreglementet (IHR) att poliosituationen utgör ett internationellt hot mot människors hälsa. Då utfärdades tillfälliga rekommendationer till drabbade länder, bland annat om vaccination. Rekommendationerna ses över av WHO:s expertkommitté var tredje...

Omvärldsbevakning

[Smittskydd Västra Götaland -
Vårdgivarwebben Västra Götalandsregionen
\(vgregion.se\)](https://vgregion.se)

Smittskydd Västra Götaland

Smittskydd Västra Götaland arbetar för att förebygga och minska spridningen av smittsamma sjukdomar till och mellan människor, genom epidemiologisk övervakning, smittspårning, information och utbildning.

[Pressmeddelande 2024-10-08: Tidigare vaccinering mot influensa och covid-19 i år](#)

Marburgvirus



Kikhosta



Mpox



Covid-19



Aktuell information
om covid-19



Vaccination

Samlad information om
vaccinationer mot
influensa, covid-19, TBE
med flera.

Mässling

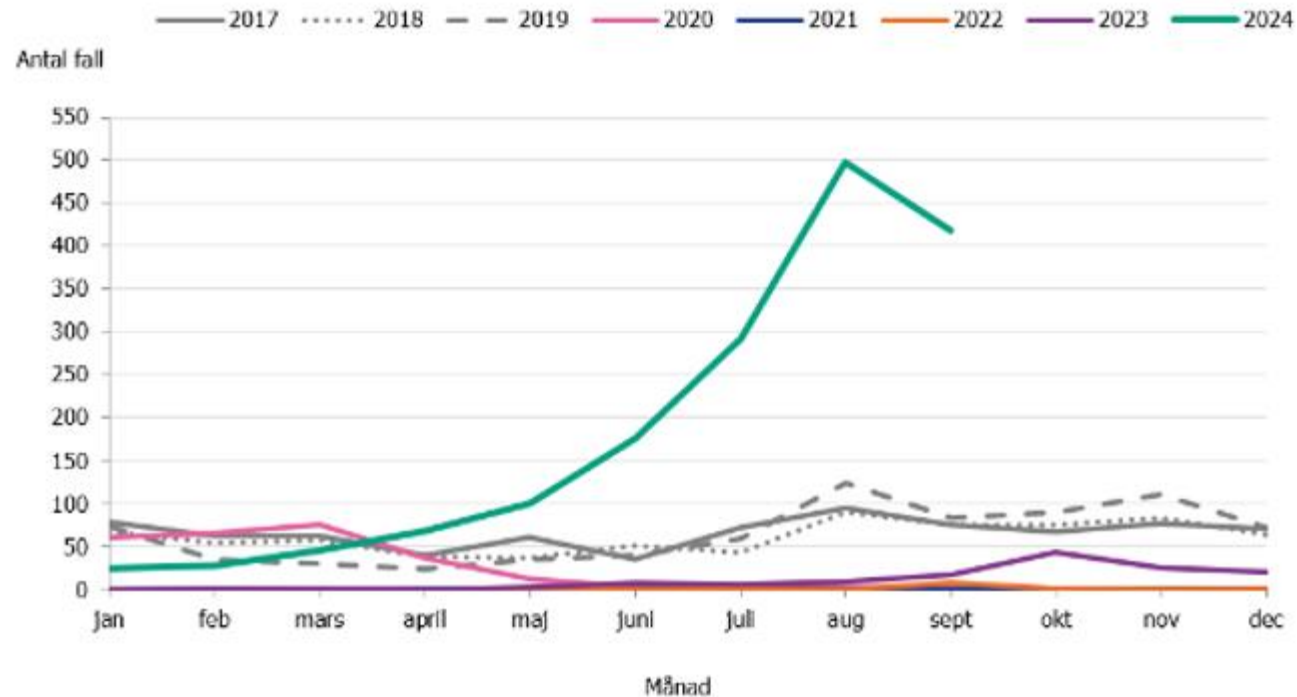


Aktuell information
om mässling

Omvärldsbevakning, kikhosta

Reflektioner?
Erfarenheter? Tips?
Patientflöden? Kollegor
som hostar?

Figur 1. Antalet rapporterade fall av kikhosta per månad (alla åldrar) för åren 2017-2024.



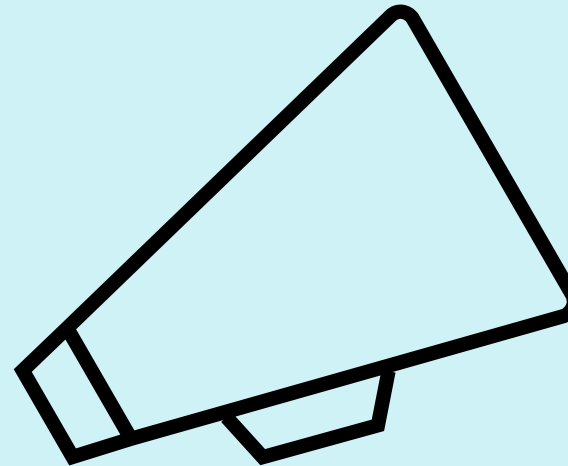
- Smittsam luftvägsinfektion.
 - Lång smittsamhetsperiod (ca 4v).
 - Kan bli sjuk och smittsam trots vaccin/genomgången sjukdom tidigare i livet.
- Spädbarn riskerar livshotande sjukdom.
- Ingår i allmänna barnvaccinationsprogrammet.
- Vaccination till gravida efter grav.vecka 16.

Omvärldsbevakning, Vårdhygienisk egenkontroll

Ett verktyg i systematiskt kvalitetsarbete

Nytt!

- VEK ingår i VGRs handlingsplan för patientsäkerhet 2025
- Beslut taget i strategiska hälso- och sjukvårdsnämnden 2024-09-26
- Kvalitetsindikator som redovisas i Plan&Styr, förvaltningsvis.
- Målvärde 80% 2025 (andel enheter med patientkontakt som årligen utför VEK).
- Enhetschef, medicinskt ledningsansvarig **och med fördel hygienombud.**



Omfattar Närhälsan, Regionhälsan, Habilitering och Hälsa, Folktandvården, SU, NUSjukvården, Skas, SÄS, Sjukhusen i väster



Patientsäkerhet



Antibiotikaresistens



Svensk lag



Ekonomi

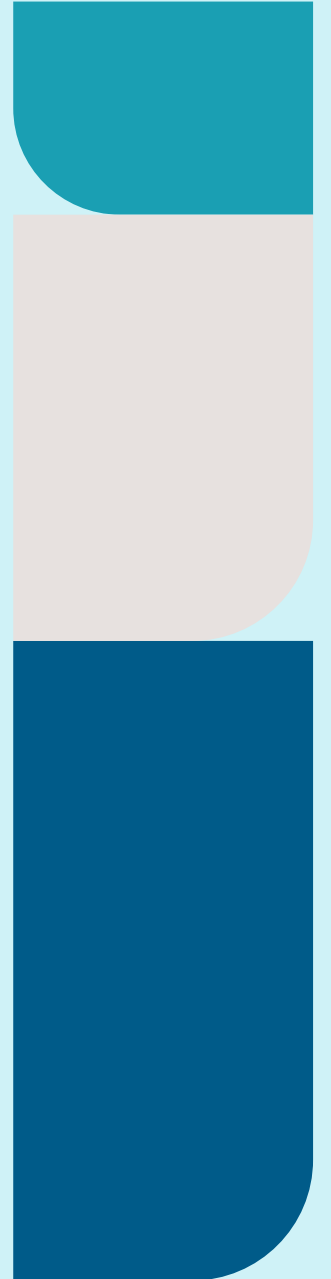


Hållbarhet

Hur är nuläget med det vårdhygieniska i VGRs primärvård?

- Lokaler och utrustning?
- Rutiner och arbetssätt?
- Kultur på arbetsplatser?
- Vad förväntas från ledningen?

- Nuläget?



Vårdhygienisk egenkontroll (VEK)

- Vårdhygienisk egenkontroll (VEK) är exempel på del i ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9).
- VEKen är ett färdigt nationellt koncept där vi i vårdhygiens primärvårdsgrupp i VGR nyligen reviderat mallen.

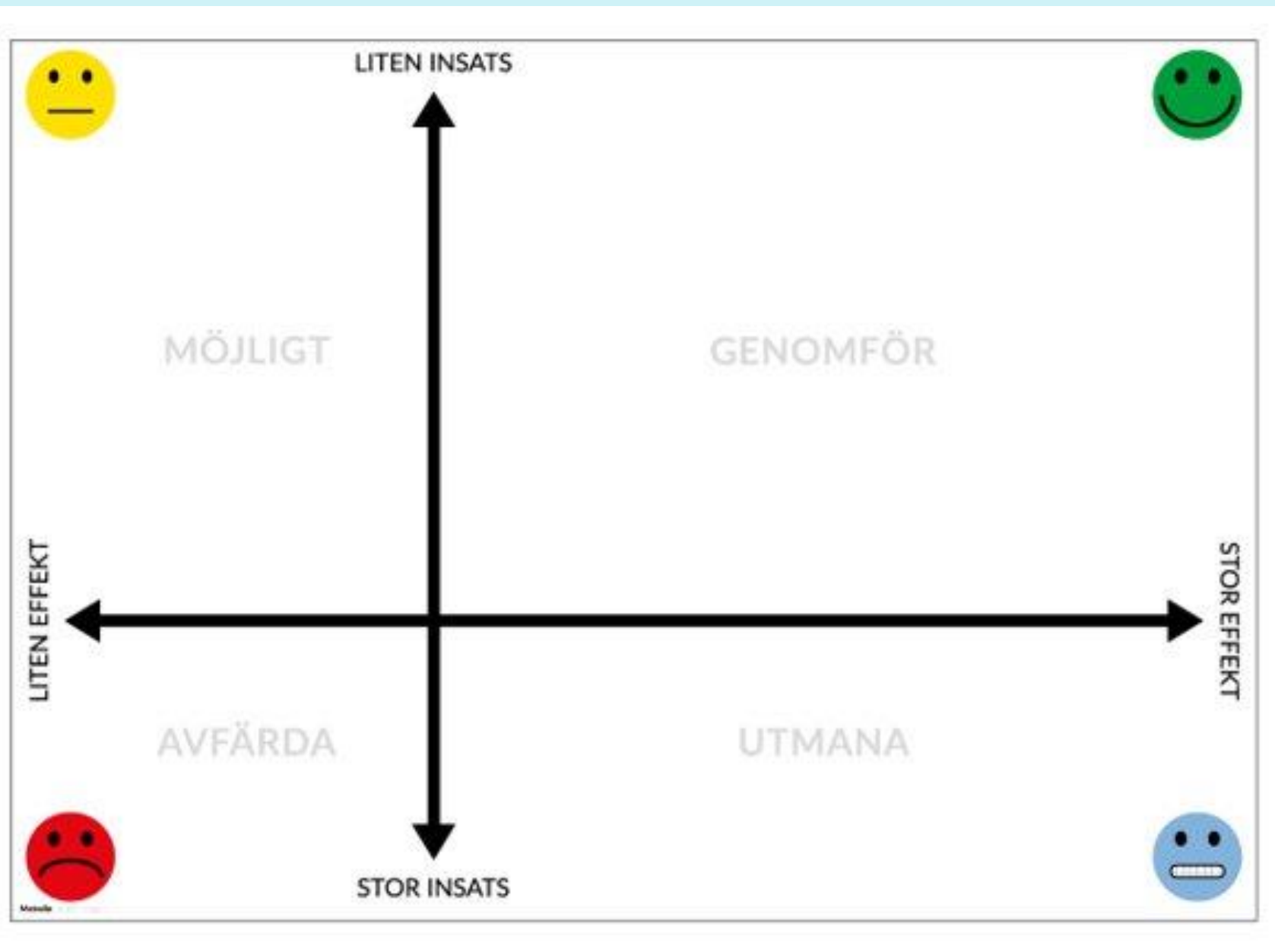
Alltså, VEK är ett verktyg, en resurs att använda i det systematiska kvalitetsarbetet.

VEKen:

- Innefattar en bred palett av vårdhygieniska faktorer som ska till för att hålla en god hygienisk standard.
- Är ett utmärkt sätt att synliggöra förbättringsområden som driver verksamheten och patientsäkerheten framåt.
- Bidrar med struktur, tydlighet och synliggjort ansvar.
- Ansvar för genomförande, enhetschef, medicinsk ledningsansvarig läkare
 - Utförs med fördel tillsammans med **hygienombud**.
- Identifierade förbättringsområden överförs utifrån prioritering till handlingsplan.

Vårdhygienisk egenkontroll

- Regional kvalitetsindikator i handlingsplan patientsäkerhet 2025
- Med som kriterie i konceptet ***antibiotikasmart vårdcentral***
- Vårdhygiens rekommendation att vårdgivare utgår från VEK är stark



Omvärldsbevakning, vårdrelaterade infektioner i primärvård

[VGRplayer - Lunchföreläsning-VRI Vårdskada, primärvården
\(vgregion.se\)](#)

VRI-definition

En vårdrelaterad infektion är en **infektion** som uppkommer hos person under slutenvård eller till **följd av åtgärd, diagnostik eller omvårdnad inom övrig vård och omsorg**, eller som **personal** som arbetar inom vård och omsorg ådrar sig **till följd av sin yrkesutövning**.

Tänkbara VRI inom primärvård

- Spridning av bakterier via sårvård/material
- Spridning via personalens händer
- Spridning via instrument (otoskop,....)
-

Kan vi påverka förekomsten av VRI?

Ja

- Kunskap
- Följsamhet till BHK, Vårdhandboken, lokala rutiner, RMR...
avseende patientvård, städning, förrådshantering,
materialvård,...
- Kvalitetsarbete, t ex VEK (vårdhygienisk egenkontroll)

Vikten av vårdhygien

I primärvård och kommunal vård

Jon Edman Wallér

Hygienläkare SÄS



Nightingale

1820-1910

Vikten av renhet i sjukvård

Rent vatten, ren luft, **rena händer**

Utgick från miasmateorin



Semmelweis

1818-1865

Handdesinfektion inför förlossning

Kalciumhypoklorit

Dödlighet i barnsängsfeber: 10 % -> 2%

”Små likpartiklar”



Lister

1827-1912

Kirurgisk hygien

Instrumentdesinfektion

Huddesinfektion inför ingrepp

Sårdesinfektion



Spaulding

1907-1995

Mikrobiolog i Philadelphia

Föreslog en struktur för
desinfektion utifrån användning

Används fortfarande runt om i
världen

Lokala varianter i olika länder

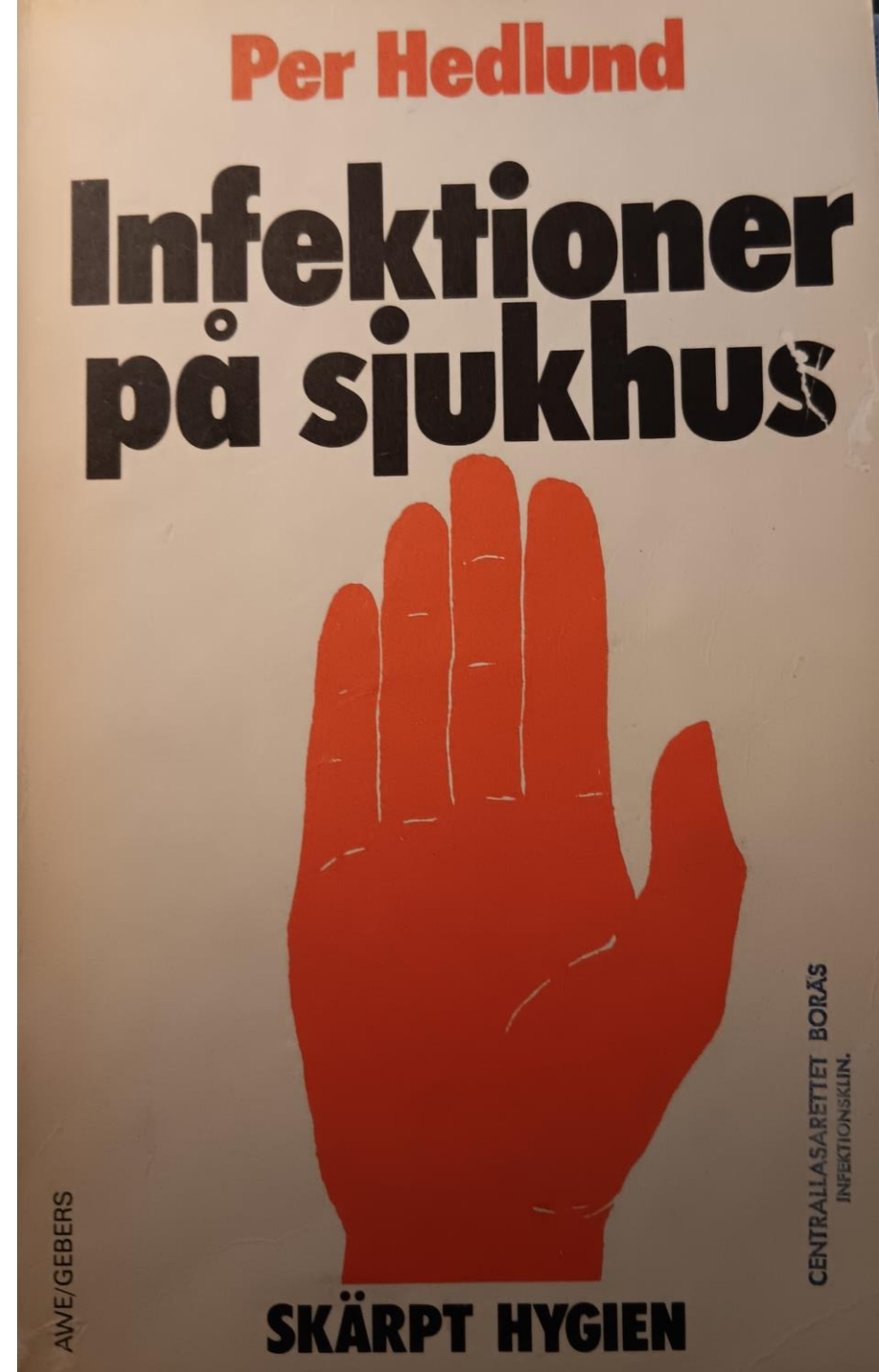
Bra! Men...

...är det inte lite väl stort fokus på sjukhus?

”Sjukhushygien”

”Nosokomiala infektioner”
(nosokómos = sjukhus på grekiska)

Bok utgiven 1975



Sjukhusen är en speciell miljö

- Många som bär på smitta och många som riskerar att smittas
- Dessa samlas på relativt liten yta
- Personal som går emellan
- Hälften får antibiotika
- Många får kateter, kärlinfarter och andra in- och utfarter

Ja, sjukhuset är en **högriskmiljö**...



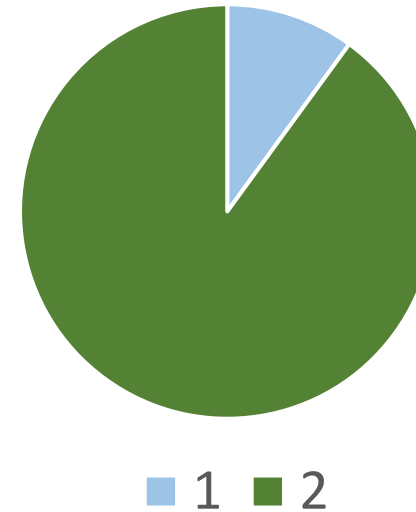
Svenska HALT 2023

118 000 boende på SÄBO

En av tio har svårläkta sår, akuta sår
eller operationssår

En av tjugo har trycksår

En av tio har urinkateter



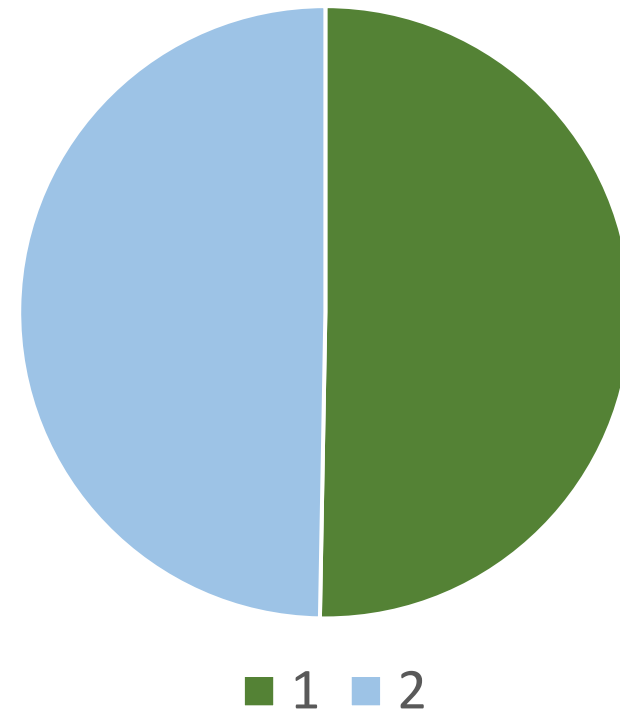
Svenska HALT 2023

1,5 % hade vid mätningen en vårdrelaterad infektion – motsvarar 1 770 personer i Sverige

= **Lika många** som har en vårdrelaterad infektion på sjukhus (ca 10 % av 17500 vårdplatser på sjukhus)

= Mer än tre gånger fler än det totala antalet IVA-platser i Sverige

Antal personer med en vårdrelaterad infektion just nu

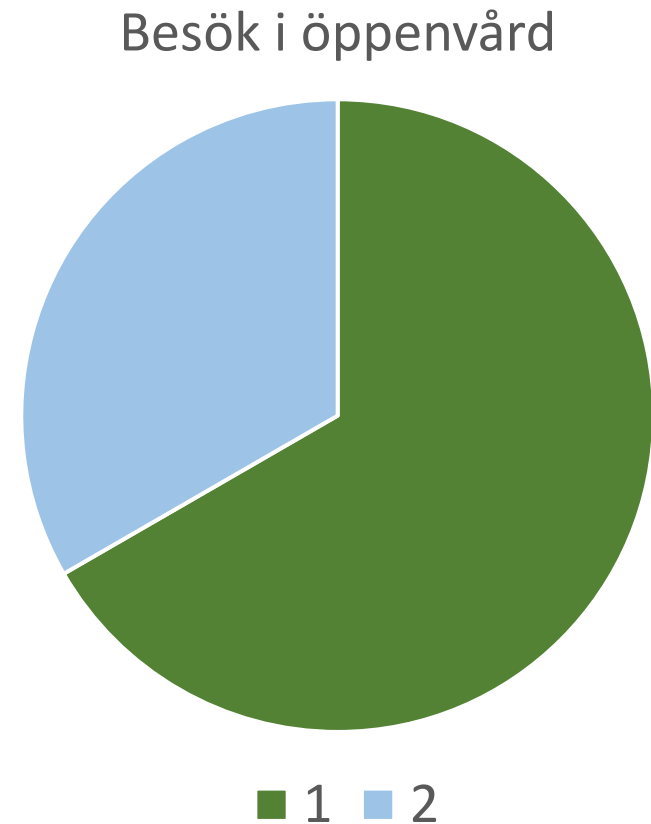


Primärvårdsbesök

40 miljoner primärvårdsbesök per år
i Sverige

- Läkarbesök
- Sjuksköterskebesök
- Mödravårdscentralsbesök
- Barnavårdscentralsbesök
- Fysio- och arbetsterapeutbesök

Slutenvården: 20 miljoner
öppenvårdsbesök – likartad risk



Slutsats

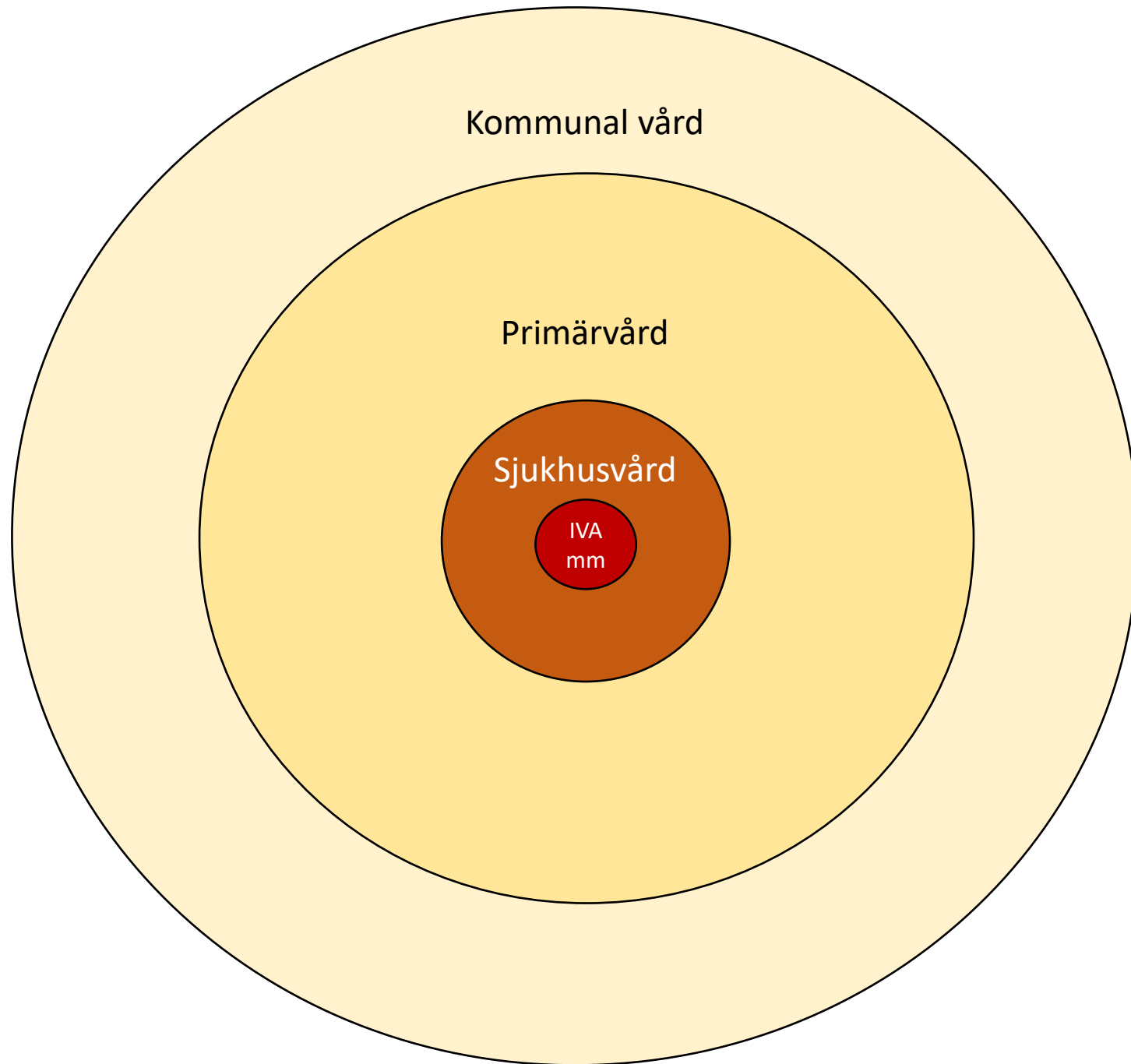
Vårdhygieniska risker förekommer mer koncentrerat på sjukhus

Men många fler människor vårdas i primärvård och kommunal vård

Det totala antalet infektionsfall/riskmoment är minst lika stort som i sjukhusvården!



Situation som kan uppstå oavsett vårdform



Kommunal vård

Primärvård

Sjukhusvård

IVA
mm

Hälso- och sjukvårdslagen 2017:30

- **1 §** Hälso- och sjukvårdsverksamhet ska bedrivas så att kraven på en god vård uppfylls. Det innebär att vården särskilt ska
 1. vara av god kvalitet med en **god hygienisk standard**



Prepandemisk felanvändning av munskydd

Patientsäkerhetslagen 2010:659

- Patientsäkerhet: skydd mot vårdskada.
- Vårdskada: lidande, kroppslig eller psykisk skada eller sjukdom samt dödsfall som **hade kunnat undvikas** om adekvata åtgärder hade vidtagits vid patientens kontakt med hälso- och sjukvården.
- Vårdgivaren ska **regelbundet följa upp** planering, utförande, resultat och förbättringsåtgärder.

Vårdrelaterade
infektioner är den
vanligaste
vårdskadan

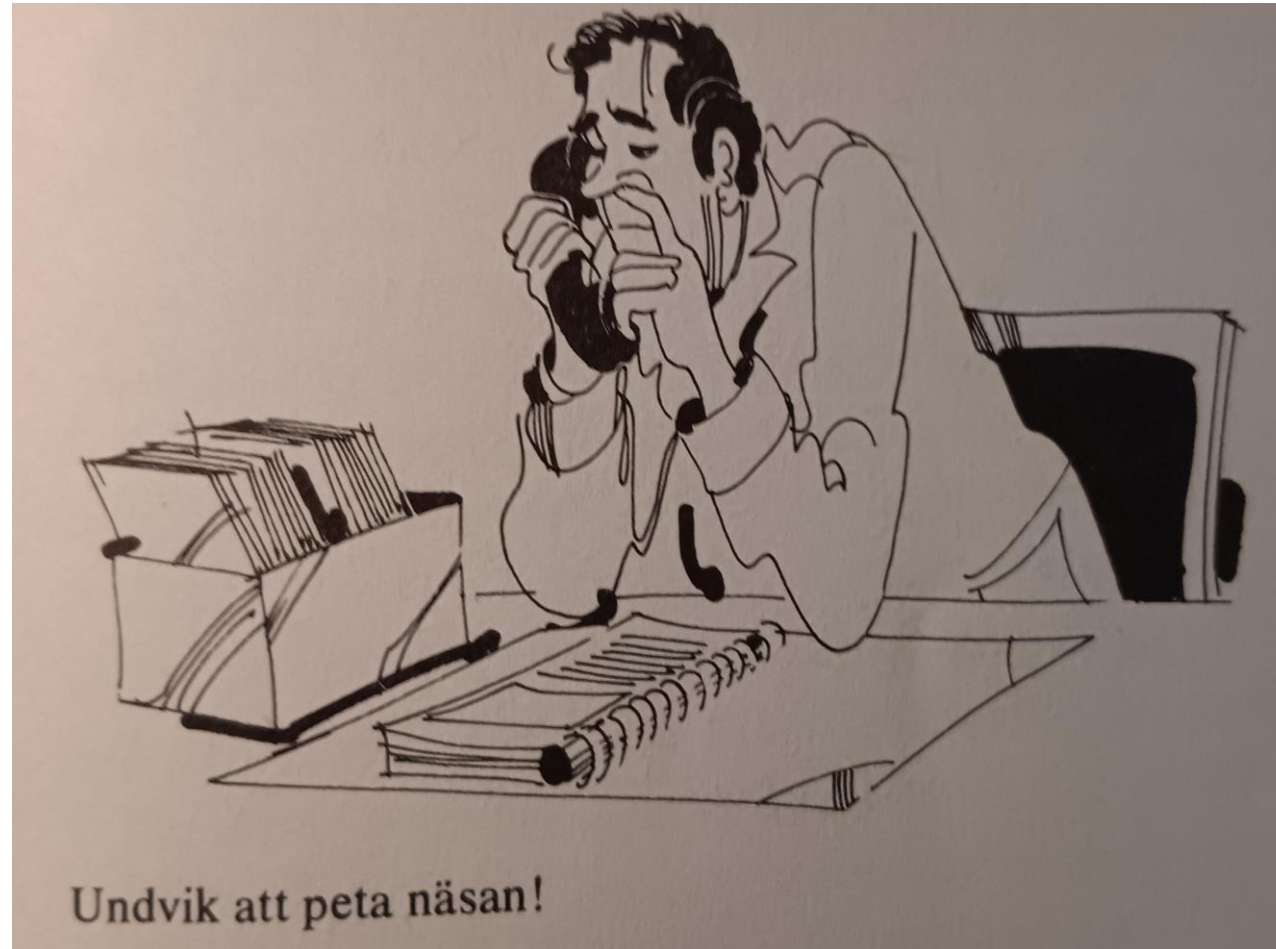
Patientsäkerhetslagen 2010:659

- Vårdgivaren måste fortlöpande undersöka vilka risker som finns i verksamheten. Riskerna ska undanröjas, eller, om det inte går, ska de hållas under kontroll.
- Fokus på **systemfel** istället för individuella misstag (syndabockstänk)



Omläggning av sår. Sköterskan bär näs-mun-skydd och plasthandskar och arbetar med pincett.

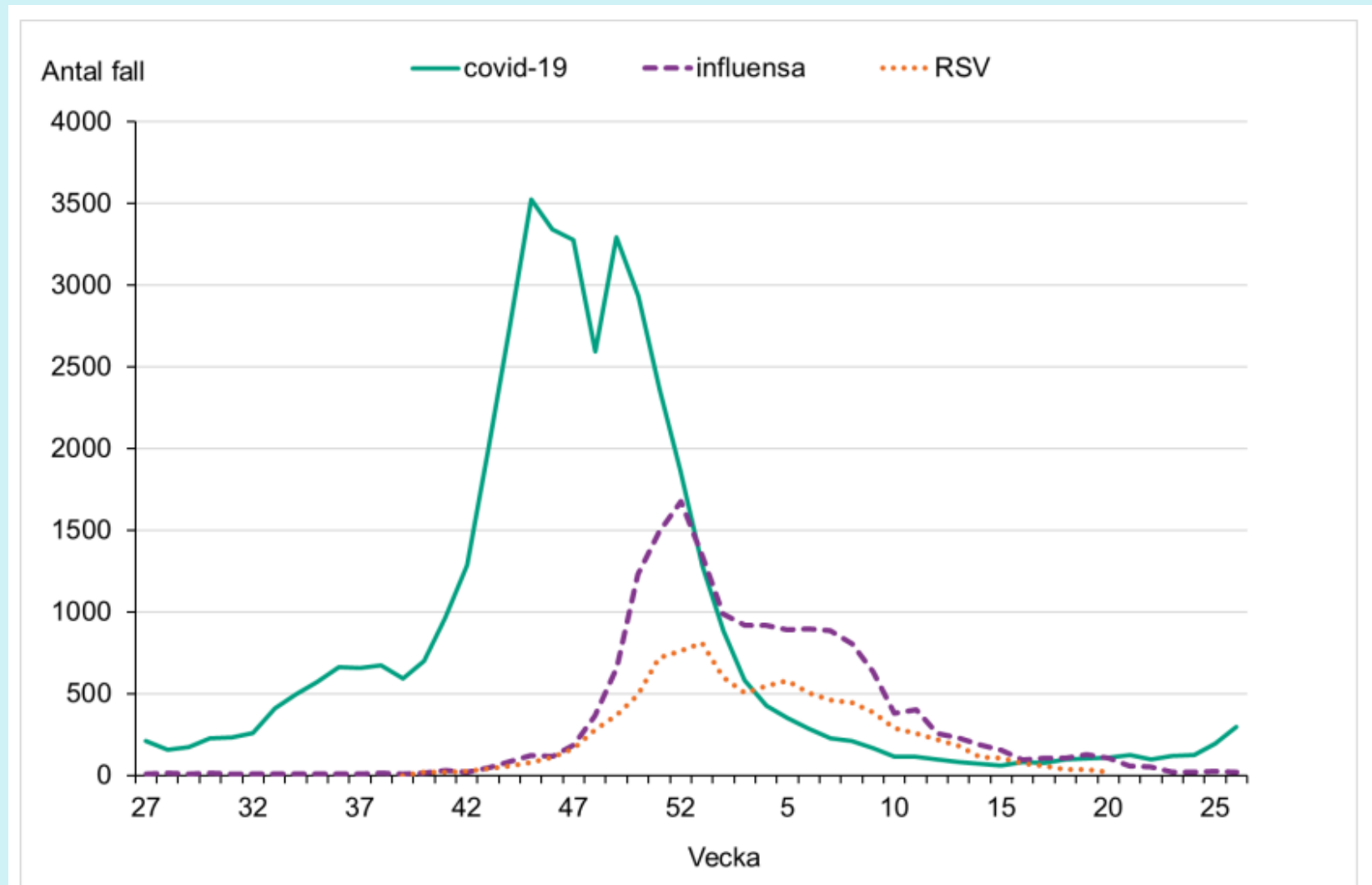
Sårömläggning anno 1975



Ett tidlöst råd

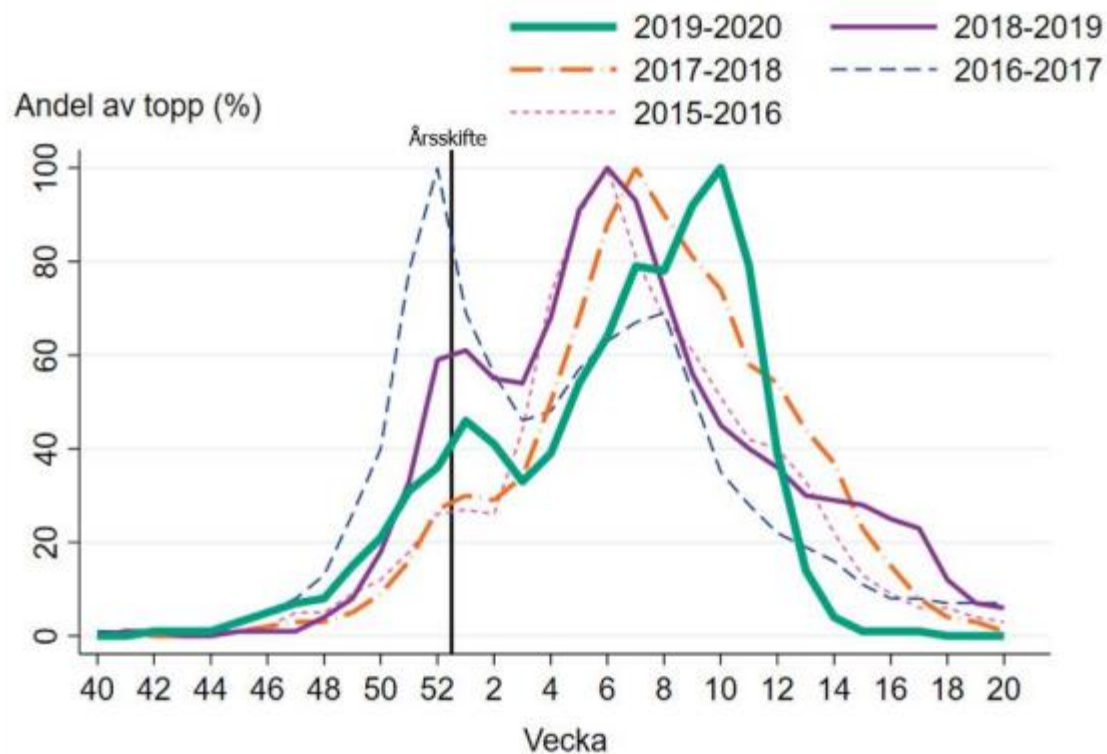
Säsongsvirus sammanfattning 2023-2024

Säsongsvirus 2023-2024

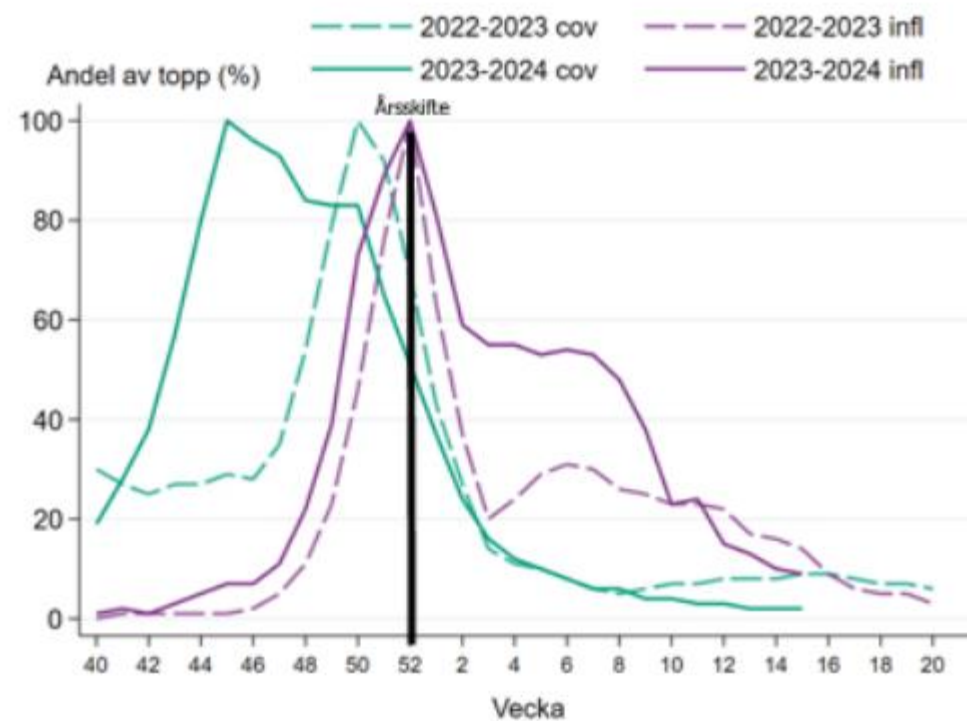


Säsongsvirusstart före och efter pandemin

2015-2016 till 2019-2020 (influensa)



2022-2023 till 2023-2024 (influensa och covid-19)



Luftvägssmittor

Begränsa smittspridning från personal

- ✓ Kommer frisk till jobbet, lämnar arbetsplats om du insjuknar under arbetstid
- ✓ Grundregel för återgång till arbete, minst ett feberfritt dygn, allmän förbättring

Luftvägssmittor

Känn igen och reagera på tecken på misstänkt smittsamhet hos patient

Organisera verksamheten så att risk för smitta minskar

- ✓ Separat ingång
- ✓ Direkt in på rum
- ✓ Skyddsutrustning

Luftvägssmittor

Känna till smittvägar och hur de bryts

- ✓ Basala hygienrutiner
- ✓ Punktdesinfektion och städrutiner
- ✓ Adekvat skyddsutrustning

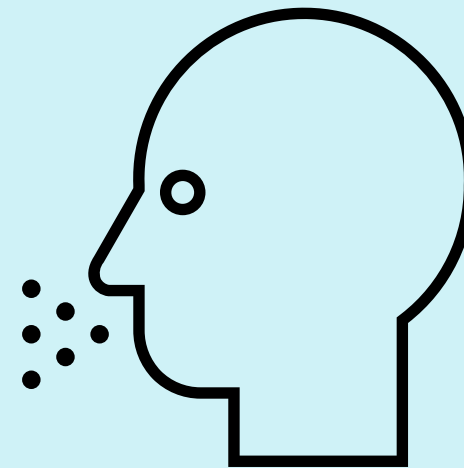
Kunskap och förutsättningar

Luftvägssmittor

Positiv covid hos personal, hur ska man tänka och värdera egentest?

- **Smittskyddsbladet** - hanterar endast patienter. Patient blir man om prov tas i vårdens regi, inte genom ett egentest.
- **Regionala rutinerna samt Folkhälsomyndigheten** - Grundregeln för återgång i arbete är att personen ska vara förbättrad och feberfri sedan minst ett dygn vid återgång till arbete.

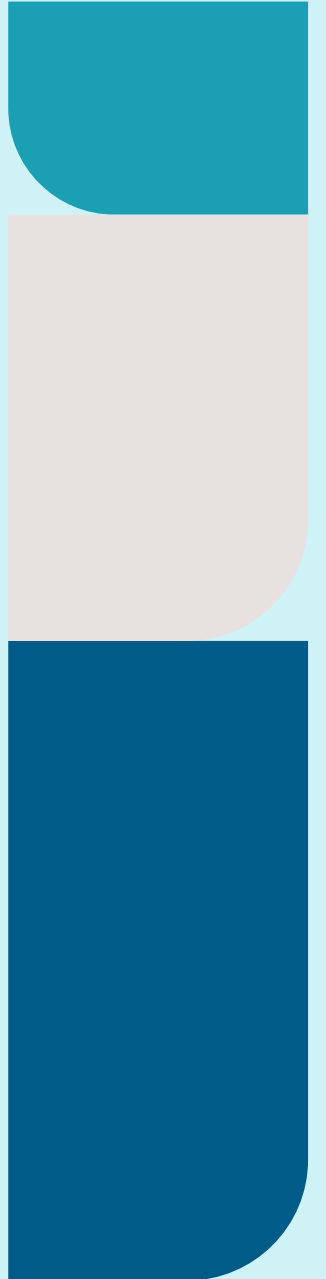
**Med andra ord kan vi inte värdera ett egentest
→ provta inte, agera vid symtom.**



Luftvägssmittor

- Covid-19
- Influenta
- RS-virus

Specifika åtgärder, till exempel antiviral behandling och smittsamhetsbedömning



Höstens vaccinationer

- Samvaccination av både influensa och covid-19
- Vinsterna är att det underlättar för både de som vaccinerar och de som ska bli vaccinerade
- Det kommer troligen leda till en högre vaccinationstäckning
- Start 15:e oktober



Nu är det dags att vaccinera dig mot influensa och covid-19

Du som är 65 år eller äldre, är gravid eller tillhör medicinsk riskgrupp har ökad risk att bli allvarligt sjuk. Därför är det viktigt att du vaccinerar dig.

Vaccinera dig från och med 15 oktober.



Läs mer på 1177.se/vaccination2024



1177

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

Skyddsutrustning hos patienter med luftvägssymtom

Bildstöd som komplement till basala hygienrutiner



Luftvägssymtom vid influensa, RS-virus, covid-19 eller när vi inte vet orsaken

Vätskeavvisande munskydd IIR och heltäckande visir eller skyddsglasögon



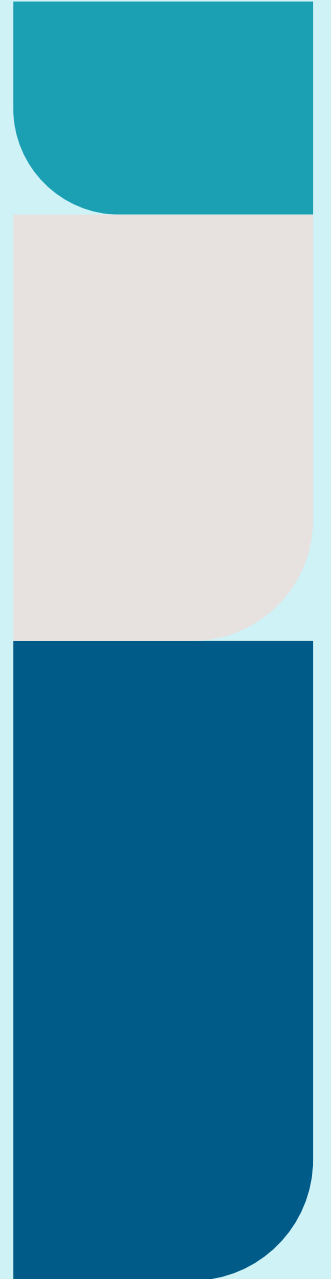
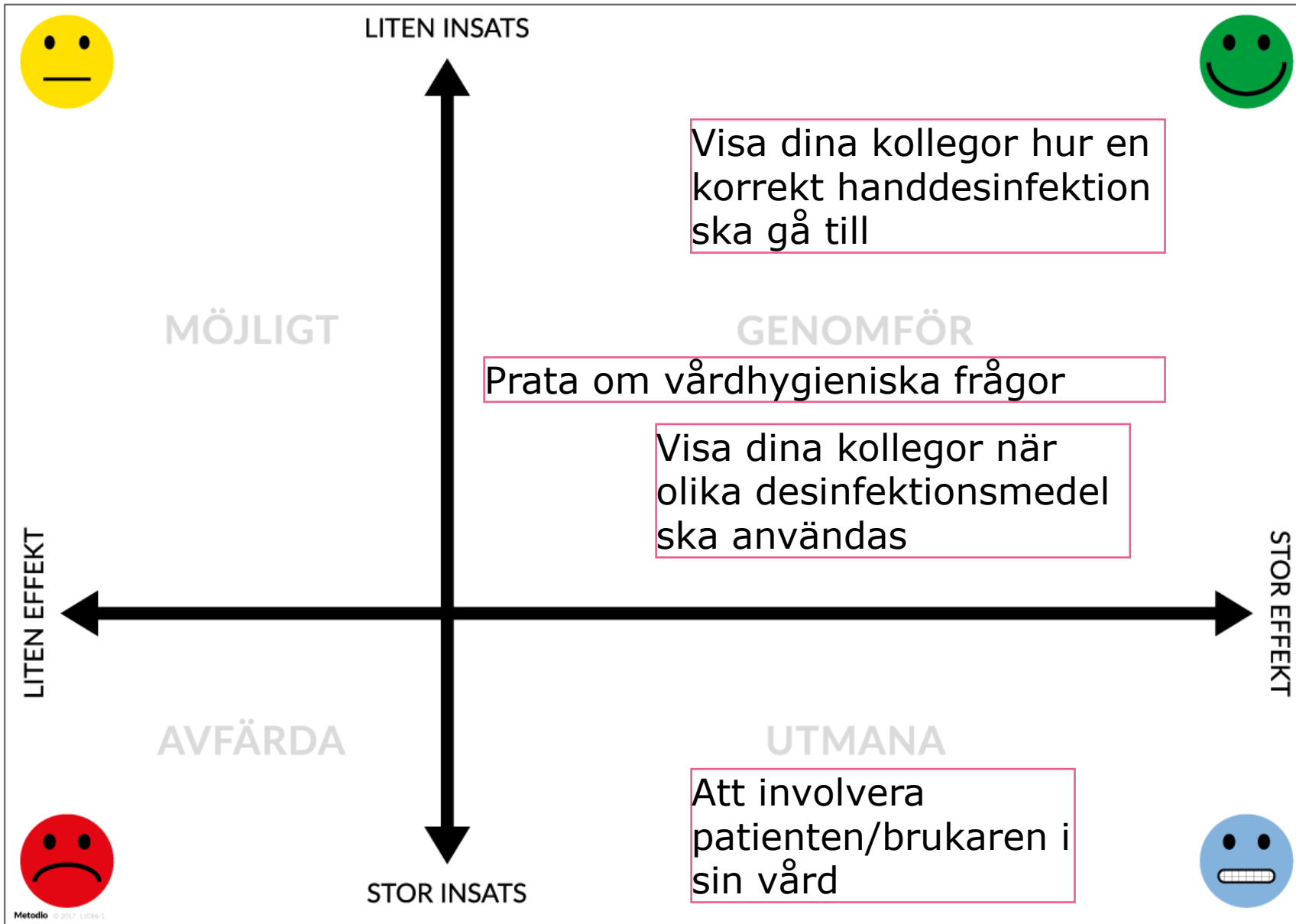
Dessutom utifrån riskbedömning

- Vid längre vårdinsats, kraftig hosta, nyinsjuknad patient särskilt i trånga utrymmen eller när flera smittsamma vårdas i samma rum
- Trakeotomi, intubering, extubering, bronkoskopi och vid sugning av luftvägar

Andningsskydd FFP2/ FFP3 (tas på och av utanför rummet) och heltäckande visir

Sitt inte på läktaren - kom in i matchen!
Vänta inte på att saker ska hända, var med och ta tag i saker





Övrigt...

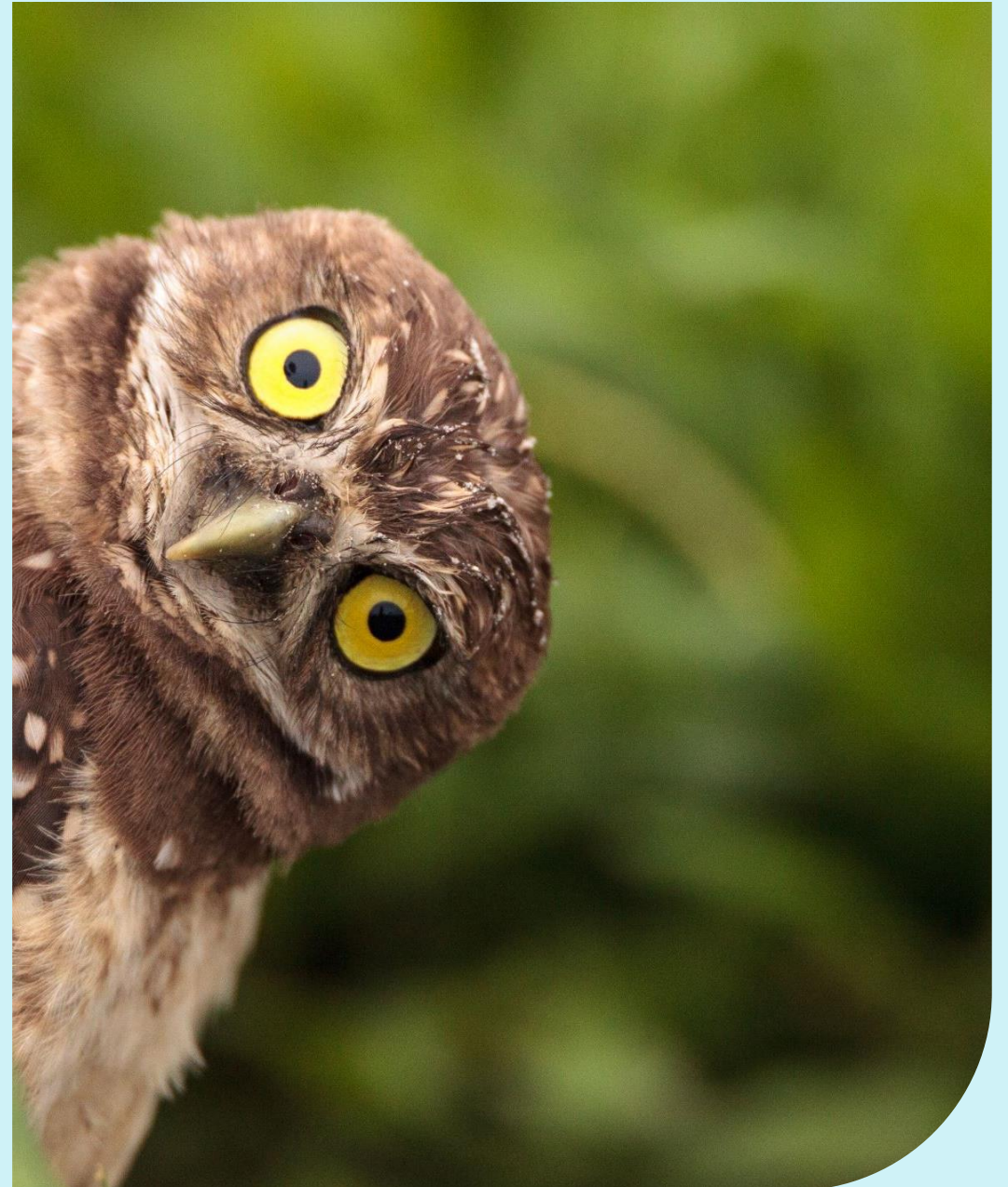
Vårdhygienisk lunchföreläsning, tema *Gyn i primärvård*

- Torsdag 28/11 2024 kl 12:30-13 via teams, länk kommer finnas här
[Vårdhygien - Södra Älvsborgs Sjukhus \(vgregion.se\)](https://vgregion.se)

Datum för vårens utbildningar:

- Nya hygienombud
 - Tisdagen 11/3 kl. 14.30 – 15.30 del 1
 - Tisdagen 18/3 kl. 14.30 – 15.30 del 2
- Hygienombudsträffar
 - Kommunal vård 1/4
 - Primärvård 3/4

Andra frågor?



Kontakt med Vårdhygien



Telefon: 033-616 29 04 (Öppen linje kl. 08 – 15)
Jenny Andersson, 033-616 29 05



Mejl: sas.vardhygien@vgregion.se
jenny.k.andersson@vgregion.se



Webb: [Vårdhygien - Södra Älvsborg](#)



Instagram: [vardhygien_boras](#)

